

Cultura popular. 40 anys d'estudi analitzen el bestiar festiu a Catalunya i la seva evolució

Les Cucaferes de Tortosa són figures històriques que ja existien als anys setanta. FOTO: JOAN REVILLAS

De les bèsties dels setanta fins a l'actualitat, un repàs de la imatgeria festiva

NEREA SERRA
TORTOSA

A finals dels anys 70 va començar un ressorgiment de la cultura popular i de l'interès envers aquesta. Gegants, castells i correfocs començaven a recuperar la seva popularitat. El mateix succeïa amb el bestiar, fet que es pot veure amb el llibre 'Retrobестиari', una publicació que mostra l'evolució de les figures festives al llarg de quaranta anys, des del seu ressorgiment als anys setanta fins a l'actualitat.

El projecte és el resultat de molts anys recopilant informació. Comença a partir de l'estudi que als vuitanta va iniciar el Grup d'Amics del Bestiari i la Cultura Popular (GABICP) i a aquest s'hi afegeix la recerca que a partir dels anys noranta va iniciar l'historiador Heribert Masana. «Encara era molt jove, però ja vaig començar a remenar tot això. Es va anar acumulant material fins que al 2017 va nàixer el 'Retrobестиari' com a projecte. A partir d'aquí, vam començar a provar maquetes i vam contactar amb l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya que ens ha pagat l'edició del llibre. Sense una entitat així de potent hauria estat impossible publicar-lo», explica l'historiador.

La publicació recull les bèsties de Catalunya des dels setanta fins

54a l'actualitat acompanyades de fotografies de Ramon Saumell del GABICP. La publicació permet veure l'aparició de noves figures, la seva evolució, algunes que ja no surten al carrer o que ja han desaparegut i posa en valor la cultura popular als anys vuitanta.

Masana, destaca la importància d'haver pogut editar un llibre centrat en aquest període. Segons explica, ens trobem en una època en què els llibres o són molt actuals o se centren en els orígens d'aquests elements festius, «també s'han de fer aquests llibres, però ens faltava aquesta part, que és un moment important, de quan el bestiar reneix. No hi havia cap publicació monogràfica sobre l'època», explica l'historiador, tot afegint que «hi havia una mancança d'aquestes publicacions. Nosaltres, ens hem centrat en el bestiar un dels mons de la cultura popular que en aquests anys va ser més procliu, sortien bèsties de sota les pedres».

Les primeres bèsties ebrenques

El recorregut del llibre també passa per les Terres de l'Ebre. Una part està dedicada als primers elements d'imatgeria festiva de Tortosa com la Cucafera, l'Àliga, el bou i els Cavallets, a més de reivindicar les primeres bèsties de foc de la zona o el bou d'Ascó, de la mateixa

època. Es mostra Lo Carrau, també de Tortosa, que es va fer l'any 1984, o lo Fardatxo de Rasquera, creat 1983. Pel que fa a la figura de foc de Rasquera, destaca que va ser la primera creada a les Terres de l'Ebre.

Mirant cap a l'actualitat, Masana apunta que han detectat que «aquí a les Terres de l'Ebre s'ha fet moltes construccions de bestiar nou que a finals dels anys noranta no existien. Ara tothom s'ha animat,

Lo Fardatxo de Rasquera i Lo Carrau de Tortosa van ser les primeres bèsties de foc a l'Ebre

hi ha molt de moviment de colles. Molts llocs no tenien res i ara ja tenen la seva figura. Hi ha hagut un renaixement de figures que no deixen de ser les antigues però creades d'una altra manera. Es pot fer un drac nou que serà molt millor, però esperem que a partir d'aquest llibre la gent els doni encara més valor a les anteriors», diu l'historiador fent referència no només a la part més emocional d'aquestes figures, sinó també al fet de recordar el procés col·laboratiu a l'hora de crear-les, on tothom participava.